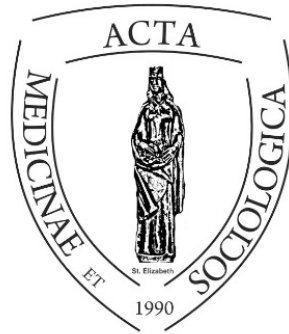

UNIVERSITY
OF DEBRECEN

FACULTY OF
HEALTH
NYÍREGYHÁZA

ACTA
MEDSOC
VOLUME 7.
2016

Szabadidős-eltöltés és sportolás a nyíregyházi fiatalok körében

Leisure and Sport Activities among Youth in Nyíregyháza

Kovács Klára

Abstract

The aim of this paper is to describe leisure and sports habits of youth in Nyíregyháza, and to examine which social and demographic factors influence them. The analysis was made by using the database of a questionnaire survey (N=733) which contained two subsamples: the subsample of pupils 15-18 years and the subsample of 19-29 years. Our results are consistent with the national youth research results regarding leisure preferences: the leisure preferences of young people in Nyíregyháza are characterized by passive, recreational and digital activities at home. If they move out, they spend most of their free time with their friends. High culture consumption is almost not at all characteristic of young people, which is not just a generational characteristic but rather a socio-cultural one. If we examine sports activities of young people, we can see that significantly more people do sports than the national sample (more than half of them), but the social and demographic determination of sports

activity is the very strong. The dominance of men and young people (15-18 years) is the most apparent among athletes.

Keywords: leisure, sport, youth, social-cultural background.

DOI: 10.19055/ams.2016.7/20-21/6

Absztrakt

Tanulmányunk célja, hogy bemutassuk, milyen szabadidő-eltöltési és sportolási szokásokkal jellemezhetők a nyíregyházi fiatalok, illetve megvizsgáljuk, hogy milyen társadalmi és demográfiai tényezők befolyásolják ezeket. Elemzéseinket Nyíregyházán 2015-ben zajlott kérdőíves felmérés adatbázisának felhasználásával végeztük (N=733), amelyben két korcsoportot vizsgáltak: 15-19 éves iskolásokat és 20-29 éveseket. Eredményeink összhangban állnak az országos ifjúságkutatás eredményeivel a szabadidős preferenciák tekintetében: a nyíregyházi fiatalokat is elsősorban otthoni, passzív, rekreatív, digitális közegben zajló szabadidő-eltöltés jellemzi. Amennyiben kimozdulnak otthonról, szabadidejüket leginkább barátaikkal töltik. A magaskultúra-fogyasztás szinte egyáltalán nem jellemzi a fiatalokat, de ez nemcsak korosztályi sajátosság, hanem sokkal inkább szocio-kulturális. A fiatalok sportolását vizsgálva azt láthatjuk, hogy lényegesen többen sportolnak bevallásuk szerint, mint az országos mintában (a megkérdezettek több mint a fele), azonban a sportolás társadalmi, demográfiai meghatározottsága nagyon erőteljes az elemzések eredményei szerint. A férfiak és a fiatalok (15-18 évesek) dominanciája a legszembetűnőbb a sportolók körében.

Kulcsszavak: szabadidő, sportolás, fiatalok, szocio-kulturális háttér

Bevezetés

Az elmúlt évtizedekben számos változás következett be a fiatalok életében, melynek következtében egy ifjúsági korszakváltásról (Gábor és Jancsák, 2004) beszélhetünk. A fiatalok sajátos társadalmi csoporttá alakultak. Életmódjuk, kulturális szokásaik, életstratégiáik, értékeik, attitűdjeik merőben különböznek minden más társadalmi csoportéitól. Ugyanakkor nem tekinthetjük őket homogén csoportnak sem, hisz' társadalmi hátterüket, jövőképeket, fogyasztási szokásaikat tekintve és még számos tényező mentén kisebb-nagyobb csoportokra tagolódnak (Csákó, 2004). Tanulmányunkban arra keressük a választ, milyen szabadidő-eltöltési szokásokkal jellemezhetők a nyíregyházi fiatalok, illetve milyen társadalmi, demográfiai tényezők befolyásolják ezeket. Külön hangsúlyt fektetünk a sportolás vizsgálatára, hiszen a rendszeres fizikai aktivitás, mint az egészségtudatos életmód része, hozzájárul a fiatalok testi-lelki jóllétének, egészségének megőrzéséhez.

Tanulmányunk első részében definiáljuk a szabadidő fogalmát, bemutatjuk a magyar fiatalok szabadidő-eltöltésének és sportolásának legfontosabb jellemzőit, majd a kutatás mintája után ismertetjük a legfontosabb eredményeket és következtetéseket.

Szabadidő - társadalmi idő

Falussy (1995) a társadalom életében nap, mint nap lepergő idő minden másodpercét társadalmi időnek tekinti, amely a nemzeti vagyon alapvető része. E vagyon gazdaságos vagy elfecsérlő felhasználására vezethető vissza mindenféle szegénység és gazdagság, jólét és nyomor, demokrácia és diktatúra. A társadalmi idő hatékony felhasználása csak akkor valósul meg, ha a társadalom tagjai tisztában vannak ennek értékével, s értékes alkalmazásával. Az időfelhasználás azonban nem egységes: a társadalmi struktúrában elfoglalt hely nagyban befolyásolja az időkezelési stratégiákat (Bocsi, 2009).

Dumazeider (1976) felhívja a figyelmet arra, hogy a *szabad idő* (free time) nem egyenlő a *szabadidővel* (leisure), hanem ezen kívül magába foglalja a társadalmi-szellemi és társadalompolitikai tevékenységeket is. Véleménye szerint a szabadidő a nap végén, hétvégén, a szabadság alatt vagy éppen nyugdíjas korban végzett önkéntes tevékenységek, amelyek a személyiség fizikai, intellektuális, művészi vagy társadalmi szükségleteinek kielégítésére irányulnak.

Szántó (1976) a következőképpen fogalmazza meg a szabadidő lényegét: „*A szabadidő a munkán kívüli időnek azon körülhatárolt része, amelyet az emberek a különböző fokú kötelezettségektől mentes elfoglaltságokra fordítanak*”. Tulajdonképpen elmondhatjuk, hogy a szabadidős tevékenységek két megközelítését különböztethetjük meg: 1. pozitív: a szabad időben (free time) saját kedvtelésünkből végzett tevékenységek; 2. negatív: munkán és egyéb kötelezettségek elvégzéséhez szükséges időn kívüli cselekvések, azaz minden, ami nem munka. Zborovszkij (1976) szerint a történelem minden korszakában az egyén mindig rendelkezett olyan idővel, amelyet ereje felújítására, fiziológiai szükségleteinek kielégítésére, társas érintkezésre, illetve az anyagi és szellemi javak használatára fordított. A szabadidő legfontosabb jelentősége éppen ebben rejlik: a munka során felhalmozódott feszültség és stressz levezetésének, a munka fáradalmainak kipihenésének, a regenerálódás, feltöltődés legfőbb formája. Szalai (1976) szerint a szabadidő egy egész társadalmat érintő, közös probléma, amely a különböző berendezkedésű társadalmakban is jelen van. Nem tekinthető valami elvont kategóriának, csakis a létfenntartási célú tevékenységekre fordított időhöz viszonyítva értelmezhető.

Kutatásunkban a szabadidő modellezéséhez a patchwork mintázat hasonlatot alkalmazunk. Ennek lényege, hogy a különböző foltok jelentik a különböző szabadidős tevékenységeket, amelyek összessége alkotja a szabadidő egészét. Ezek

a tevékenységek különböznek egymástól mind tartalmilag, mind formailag, mint ahogy a foltok is különböző színűek, formájúak és nagyságúak lehetnek. Emellett azonban szoros kapcsolatban állnak egymással, kiegészítik egymást, vagy éppen kisebb-nagyobb arányban lefedik egymást. Ugyanis éppen a posztmodern kor sajátossága, hogy ma már sem térben, sem időben nem különülnek el egymástól a különböző szabadidőhöz, munkához, tanuláshoz, stb. kapcsolódó tevékenységek: utazás közben zenét hallgatunk az mp4-lejátszón; munka közben szörfölünk a neten, elolvassuk a napi híreket, vagy éppen frissítjük profilunkat valamelyik közösségi portálon. Ebből kiindulva szabadidőnek tekintjük a fiatalok szórakozásához, kikapcsolódásához, rekreációjához kapcsolódó tevékenységekre fordított időt.

A magyar fiatalok szabadidő eltöltési és sportolási szokásai az ezredforduló után

A következő fejezetben arra keressük a választ, miként töltik a fiatalok a szabadidejüket, s mik azok a tényezők, amelyek befolyásolják ezt. Pikó (2005) a középiskolások szabadidő-struktúráját, értékattitűdjeit és egészségmagatartását vizsgáló kutatásában négy szabadidőstílust különített el: a kortárs- és fogyasztásorientált, az intellektuális, művészeti stílust, az élménykereső és technicizált stílust, valamint a hagyományos-konzervatív stílust. Az intellektuális és az élménykereső stílus leginkább a magasan iskolázott szülők gyerekeire és a jobb anyagi helyzetben lévőkre jellemző, a kortársorientált és a hagyományos-konzervatív stílus inkább az alacsonyan iskolázott szülők gyerekei körében fordul elő gyakrabban. A magyar fiatalok esetében a társadalmi-helyzet mutatók sokkal jobban befolyásolják a szabadidő-struktúrát, mint nyugat-európai társaiknál.

Az Ifjúság 2000 vizsgálatból kitűnt, hogy a témánk szempontjából egyik érintett – a 19-24 éves – kor a keresés időszakának tekinthető, mivel a fiatalok többsége elutasítja a megállapodás lehetőségét, s ez rányomja a bélyegét a kulturális fogyasztásra is (Bauer és Tibori, 2002). Ez szorosan kapcsolódik a posztadoleszcencia jelenségéhez, amelynek lényege, hogy megtörik az életpályák linearitása, s egyesek esetében a tanulás révén kitolódik a felnőtté válás korszaka, ami többek között a szülőktől való anyagi függőséggel jár együtt, míg mások esetében a munka még a tanulás befejezése előtt megkezdődik (Vaskovics, 2000).

A vizsgálat eredményei azt mutatják, hogy az életmódok szegmentálódása jól kimutatható a fiatalok kulturális fogyasztásában is. Jelentős szerephez jut életükben a tévézés, de kevesebb, mint a felnőttek esetében, ugyanakkor a tévézők összetétele igencsak heterogén, s nagyarányban találhatók meg köztük a magasabb státuszú társadalmi háttérrel rendelkezők is. Valamivel egységesebb csoportot alkotnak az olvasók és mozilátogatók köre, de ők is igencsak heterogén csoportnak tekinthetők a célzottabb irányú tevékenység, illetve az időráfordítás kisebb mértéke

ellenére. Az életmód legnagyobb hatása a színházba járók, könyvtárlátogatók, zenei koncerten résztvevők körében figyelhető meg (Bauer és Tibori, 2002).

Az Ifjúság 2004 adatai szerint a kor növekedésével csökken a napi szabadidő mennyisége: a 20-24 évesek 5% mondta azt, hogy hétköznap semennyi szabadidővel sem rendelkezik, egynegyedük pedig nyilatkozott úgy, hogy az egész hétvégéjükkel ők rendelkeznek. A tevékenységek meghatározó eleme, hogy a fiatalok a legtöbb szabadidőt a barátokkal töltik. A szabadidő-eltöltés helyeit tekintve jelentős különbségek figyelhetők meg a lakóhely településtípusai között: hétközben a fővárosiak 68%-a, hétvégén 44%-a, hétvégén a községben élők 76%-a, hétvégén 64%-a tölti otthon vagy a kollégiumban szabadidejét (Bauer és Szabó, 2005). Ezek a trendek a 2008-as felmérésben is többé-kevésbé megmaradtak.

Az Ifjúság 2008 vizsgálat eredményei azt mutatták, hogy tovább növekedett az otthon maradó fiatalok aránya, és elenyészően kicsi a beszédcselekvési helyszínekre (kávéház, kocsmák stb.) vagy kulturális intézményekbe járók száma. A várakozásokkal ellentétben mindössze a megkérdezettek 6%-a tölti bevásárlóközpontokban a szabadidejét, nagyobb arányban nők és a fővárosban/nagyvárosban élők. A férfi megkérdezettek mintegy hetede nyilatkozott úgy, hogy a sportpályán tölti szabadidejét (Szabó és Bauer, 2009).

Az ifjúságkutatások legutóbbi, 2012-es vizsgálatából kitűnik, hogy a fiatalok szabadidő-eltöltésére a maradék-szemlélet jellemző: a fiatalok rendszerint otthon, mediatisált környezetben töltik nem munkával, tanulással, egyéb kötelezettségekhez kapcsolódó idejüket, de a tévénézés vagy zenehallgatás egyre inkább háttérbe szorul. Kiemelkedő körökben az internetezéssel, az online programokkal, tevékenységekkel kapcsolatos időtöltés, ami olykor átveszi a család, iskola, vagy éppen munka által korábban uralt közegeket és tevékenységeket. Ma már a fiatalokat nem szabadidős, sokkal inkább képernyős társadalomban kell elképzelnünk. Ebből kifolyólag a szabadidő által meghatározott életmódstílusok definiálásakor elengedhetetlen a digitális kultúrafogyasztás és tevékenységek figyelembe vétele (Nagy, 2012).

Bocsi (2013) a Debreceni Egyetemen folytatott időmérleg vizsgálata során azt az eredményt kapta, hogy bizonyos, a társadalomban fontos tényezők (mint a településtípus, szülők iskolai végzettsége) hatása halványulni látszik az egyetemisták/főiskolások kötött és kötetlen időfelhasználására, míg mások meghatározó ereje továbbra is megmarad (nemek), illetve egyes, csak a felsőoktatási létre jellemző változók (kar) hatása is érvényesülni látszik. (Hasonló eredménye jutott Fónai és Márton is (2011) a Debreceni Egyetemen folytatott kutatásaik alapján).

Az Ifjúság 2000-2008 kutatás eredményei szerint a társadalmi helyzet (főként a nem, az iskolai végzettség, a gazdasági helyzet, a lakóhely településtípusa, a tanuló státusz) erősen befolyásolja azt, hogy egy fiatal sportol-e vagy sem (Perényi, 2011). Az egyetemisták/főiskolások szempontjából a településtípusnak és a tanuló

státusnak különösen nagy jelentősége van. A sportolási arányokat tekintve a nagyvárosok közül is kiemelkednek azok a városok, amelyek felsőoktatási intézménnyel rendelkeznek. Ez rámutat arra, hogy az infrastrukturális lehetőségeket vizsgálva épp az egyetemi/főiskolai hallgatóknak vannak a legjobb lehetőségeik a rendszeres sportolásra (Fábri, 2002). Továbbá az eredmények azt is mutatják, hogy a tanuló státusszal járó, viszonylag rugalmas időbeosztásnak, illetve a különböző diákkedvezményeknek köszönhetően javul a sportolás esélye, míg a munkába állás mintegy 50 százalékkal csökkenti azt, hogy egy fiatal sportoljon (Perényi, 2011). Összességében azonban elmondható, hogy a magyar fiatalok sportolására alacsonyán stagnáló mozgástrend jellemző, hiszen mindössze egyharmaduk mondja azt, hogy sportol, s ezt jelentősen meghatározza a fiatal szocio-demográfiai háttere (kora, neme, iskolai végzettsége), tanulói, illetve aktív/inaktív státusza. Ellentéték húzódnak a sport hagyományos (élsportot előtérbe helyező) kínálata és a fiatalok posztmodern életszemlélete alapján megfogalmazódó, élményorientált kereslete között, mely kettősség a nem megfelelő sportszocializációval együtt hozzájárul az inaktív életmód kialakulásához és fennmaradásához a magyar fiatalok körében (Perényi, 2013).

A kutatás mintája és módszerei

Kutatásunk során a nyíregyházi fiatalok szabadidő-eltöltési és sportolási szokásait vizsgáljuk meg arra keresve a választ, milyen sajátosságokat találhatunk ezekben az országos ifjúságkutatásokhoz viszonyítva, illetve milyen szocio-kulturális háttérváltozók befolyásolják ezeket. A Magyar Ifjúság kutatás kérdőíves felmérését alapul véve megvizsgáltuk a szabad idő és üdüléssel töltött napok mennyiségét hétvégén és hétköznap, a tevékenységtípusokat, a magaskultúra-fogyasztást, a helyszíneket, azt, hogy kivel/kikkel töltik szabadidejüket, sportolnak a kötelező testnevelés órán kívül, miért, kikkel teszik ezt. A társadalmi háttérváltozók közül vizsgáltuk a nem, a kor (korcsoportok: 15-18, 19-24, 25-29 évesek), az anyagi helyzet szubjektív besorolásának, társadalmi csoport hovatartozás és a munkaerőpiaci státusz hatását. A kulturális tőke szerepét a szülők iskolai végzettségével mértük, mivel a mintában nagy arányban található középiskolások (alap-, közép-, felsőfok). A lakóhely településtípusának hatását nem vizsgáltuk tekintettel arra, hogy a teljes vizsgálat Nyíregyházán zajlott. Az összehasonlíthatóság érdekében elemzéseink kiindulópontjai a „Magyar Ifjúság 2012” kutatás szabadidős tevékenységekkel és sportolással kapcsolatos kérdésblokkjainak feldolgozásából származó tanulmányok voltak (Nagy, 2013; Perényi, 2013), ezek mintáját követtük az összefüggések feltárásakor.

A kérdőíves felmérésben két korcsoportot vizsgáltak, a 15-18, illetve a 19-29 éveseket. A 15-18 éves korcsoport esetében a nyíregyházi középiskolákba járó

diákok adták a vizsgálati populációt. Eredetileg 300 olyan fiatal megkérdezése volt a cél, akik a város valamelyik középiskolájában tanulnak, végül 240 diákot értek el a kérdőívekkel. A megkérdezettek 53%-a lány, 47%-a fiú. A megkérdezettek 40%-a gimnazista, 20%-a jár szakközépiskolába és 40%-uk szakiskolás volt. A 19-29 évesek esetében a mintát a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala szolgáltatta, azonban nem sikerült a megfelelő arányban megvalósítani az adatfelvételt a tervezett mintában, így a kérdezést hólabda módszerrel folytatták a kérdezőbiztosok. Összesen 493 sikeres kérdezés zajlott a korcsoportban, mely tartalmaz nem nyíregyházi, de a városban felsőfokú tanulmányokat végzőket is. A megkérdezettek 53%-a nő, 47%-a férfi. Az összminta elemszáma tehát 733 fő (Husztai, Takács és Hüse, 2016).

Szabadidő-eltöltés és üdülés

A fiatalok átlagosan 82 perc szabad időről számoltak be hétköznap és 182 percről hétvégén. Jól mutatja a nők munkával töltött nagyobb időmennyiségét, hogy nekik kevesebb idejük van hétvégén is és hétköznap is, mint a férfiaknak, bár utóbbi esetben nem találtunk szignifikáns összefüggést. Hasonlóan a „Magyar Ifjúság 2012” vizsgálat eredményeihez, hétköznap a 19-24 éveseknek van a legtöbb szabadideje, míg esetünkben hétvégén is, miközben az országos adatok azt mutatják, hogy a 15-18 éves korosztálynak. Egymásnak ellentmondó eredményt kapunk a szubjektív anyagi helyzet szerinti csoportok közötti különbségek vizsgálatakor: míg az országos adatok szerint a legrosszabb anyagi helyzetben lévőknek van hétköznap a legtöbb szabadideje, addig esetünkben nekik van a legkevesebb, hétvégén pedig nem azoknak van a legtöbb, akik gondok nélkül élnek, hanem akik beosztással jól kijönnek (1. táblázat). Ebből jól látható, hogy míg az országos átlagot tekintve a legszegényebbeknek nincs munkájuk, ebből kifolyólag több szabadidejük van hétköznap, addig Nyíregyházán a legrosszabb anyagi helyzetben lévők nagyon sok időt töltenek kötött tevékenységgel, így nagyon kevés szabadidejük van hétköznap, s így is nélkülözések között kell élniük. Ugyanakkor ezt az eredményt több tényező is torzíthatja: egyrészt az idősebb, 19-29 éves korosztályra a minta nem reprezentatív, másrészt a Magyar Ifjúság adatfelvételében a területi hatás nagyon erős, pl. a „Budapest-hatás” és a csaknem kétezer falu más idő-felhasználási karaktereket alkot. Nem biztos, hogy ezek az információk egyértelműen hasonlíthatók egy Nyíregyháza kategóriájú, megyeszékhely településhez.

1. táblázat. A fiatalok hétköznapi és hétvégi szabad idő mennyisége a társadalmi háttérváltozók mentén (perc).

		Szabad idő (hétköznapi)	Szabad idő (hétvégén)	N
Nem	Férfi	95,7*	208,7	724
	Nő	72,6*	161,2	
Korcsoport	15-18	92,71*	195,5*	666
	19-24	92,78*	220,2*	
	25-29	56,1*	117,3*	
Szubjektív anyagi helyzet	Gondok nélkül élnek	92,7*	208,9*	728
	Beosztással jól kijönnek	96,2*	216,4*	
	Éppen, hogy kijönnek	101,2*	203*	
	Hónapról hónapra anyagi gondjaik vannak	101,6*	216,3*	
	Nélkülözések között élnek	76,4*	212,4*	

Forrás: Nyíregyháza Ifjúsága 2015¹⁸

Tavaly a fiatalok 46%-a, idén 47%-a nem jutott el nyaralni külföldre, belföldön pedig tavaly 26%, idén 30% nem volt üdülni. Nemek között nincs, korcsoportonként viszont van szignifikáns különbség. Úgy tűnik, a már dolgozó fiatalok kevesebb napot tudnak külföldön nyaralni, míg a fiatalabbak, valószínűleg nyári szünetben többet (öt napot, szemben a másik két korcsoport két és egy napjával). Ebben azonban az anyagi helyzetnek is fontos szerepe van, hiszen a legjobb anyagi helyzetben lévők átlagosan öt napot töltöttek külföldön tavaly és idén, belföldön pedig hat-hét napot, szemben a legrosszabb anyagi körülmények között élőkkel, akik átlagosan egy napot sem töltöttek külföldön és két napot belföldön nyaralással mindkét évben. A korcsoport és az anyagi helyzet közötti összefüggéseket alátámasztja az is, hogy vizsgálatunk eredményei szerint az idősebbek jelentős része éli meg, hogy a hó végére elfogy a pénzük, míg a fiatalabb korosztály tagjai számára a család fontos védőhálót jelent anyagi szempontból is (Takács és Huszti, 2016).

¹⁸ * $p \leq 0,005$, azaz a különbség szignifikáns 95%-os megbízhatósági szint esetében.

Kutatásunk egyik fő kérdése, mivel is töltik leginkább szabadidejüket a nyíregyházi fiatalok. Ha külön vizsgáljuk a hétköznapi és hétvégi tevékenységeket, mindkét esetben öt ugyanolyan tevékenységtípust láthatunk, amely legnagyobb részt jellemzi a fiatalokat. Azonban amíg hétköznap minden ötödik fiatal számítógépezik, internetezik (20,2% végzi ezt a leggyakrabban), addig hétvégére ez az arány 16%-ra csökken, visszacsúszik a második helyre, de így is az erre fordított idő mennyisége nagyobb, mint az országos átlag (Huszti és Takács, 2016), s a barátokkal való találkozás veszi át a vezető szerepet a tevékenységek között (18,8% végzi ezt a leggyakrabban). Hétköznap a fiatalok 16,6%-a olvas, 14,5%-a semmit nem csinál, 13,1% tévét néz, 12,1% barátaival van, míg hétvégén az internetezésen és barátokkal való együttlétén kívül 14,2% csak úgy elvan, 13,2% olvas, 10,4% tévét néz. Mindebből jól látható, hogy az országos ifjúságkutatási trendekkel egybehangzóan a nyíregyházi fiatalokra passzív, rekreatív, mediatiszt, digitális közegben zajló szabadidő-eltöltés jellemző, amit tovább erősít az a tény is, hogy az olvasás is egyre inkább digitalizált közegben zajlik (e-book olvasó, internetes letöltések, stb). Ehhez, úgy tűnik, mindenféle technikai eszköz rendelkezésükre áll, hiszen 94%-uk nyilatkozott úgy, hogy használ számítógépet, laptopot vagy tabletet (Huszti és Takács, 2016). A többi szabadidő-eltöltési forma alig éri el a pár százalékot, de különösen alacsony a különböző alkotó, képzőművészeti tevékenységek végzése (festés, rajzolás, tárgyak készítése, fényképezés), mindössze 0,3-0,7%-uk nyilatkozott ilyen tevékenységek végzéséről, a kirándulás és túrázás mindössze 3%-ra jellemző hétvégén.

Az országos ifjúságkutatásban a nők esetében fontos szerepet játszik a gyereknevelés, mint szabadidős program, azonban vizsgálatunkban ez nem tűnik releváns kérdésnek, mivel a válaszadók döntő többsége (több, mint fele) gyermektelen, tervezi, vagy most várja első gyermekét (R. Fedor, 2016).

Mint láthatjuk, igen magas azon fiatalok aránya, akik mind hétvégén, mind hétköznap gyakorlatilag semmittevéssel töltik szabadidejüket, ami egyébként közéleti aktivitásukra is rányomja a bélyegét, hiszen mintegy kétharmaduk egy szervezetnek sem tagjai (Patyán és Huszti, 2016). Ez utóbbi trend egyébként belesimul a városban zajló panelkutatás eredményeibe, mely szerint a városban élők mintegy 70%-a nem tagja semmilyen szervezetnek (Huszti, 2014). A nemek tekintetében mindkét esetben a férfiakra inkább jellemző ez, a kor haladtával is egyre inkább jellemző lesz a fiatalokra a semmittevés, de csak hétköznap: az adatok azt mutatják, hogy nemcsak több szabad idővel rendelkeznek a 19-24 évesek, hanem nagyobb arányban is töltik semmittevéssel ezt az időmennyiséget. A szülők iskolai végzettségének növekedésével csökken azon fiatalok aránya, akik csak úgy elvannak szabadidejükben, hasonlóképpen a rosszabb anyagi helyzetben lévők között találjuk a legtöbb ilyen fiataalt, azonban hétvégén nem a legrosszabb körülmények között élők körében a legmagasabb ez az arány, hanem az éppen, hogy jól kijönnek helyzettel jellemzők esetében (2. táblázat).

2. táblázat. A szabadidejüket semmittevéssel töltő fiatalok aránya a különböző társadalmi háttérváltozók mentén (%).

		Hétköznap	N	Hétvégén	N
Nem*	Férfi	19,2	627	18,9	614
	Nő	12,9		14,3	
Korcsoport*	15-18	10,2	621	11,8	606
	19-24	16,8		19,2	
	25-29	19,7		16,2	
Szubjektív anyagi helyzet	Gondok nélkül élnek	8,3	558	13,2*	547
	Beosztással jól kijönnek	16,9		16,7*	
	Éppen, hogy kijönnek	20,2		18,6*	
	Hónapról hónapra anyagi gondjaik vannak	8,9		13,6*	
	Nélkülözések között élnek	20		5*	
Anyai iskolai végzettsége*	Alapfok	18,8	536	19,7	533
	Középfok	16		13,9	
	Felsőfok	9,6		13,8	
Apolai iskolai végzettsége*	Alapfok	25,4	509	22,2	500
	Középfok	13,1		13,7	
	Felsőfok	9,8		12,3	

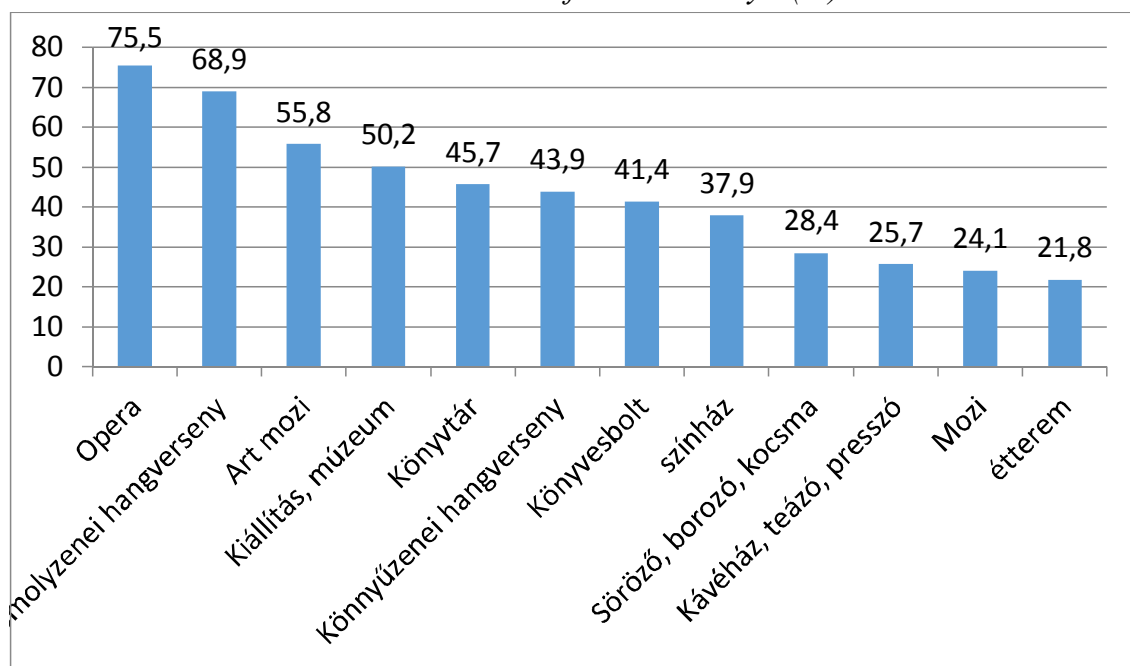
Forrás: Nyíregyháza Ifjúsága 2015¹⁹

A magaskultúra-fogyasztás a fiatalok döntő többségére egyáltalán nem jellemző, mint ahogy azt korábbi, a régióban végzett kutatások is igazolják (Bocsi, 2013; Kovács, 2012b). Azt láthatjuk, hogy a fiatalok több mint 60-70%-a még soha nem volt operában, komolyzenei hangversenyen, 40-50%-uk pedig art moziban, könyvtárban, kiállításon/múzeumban, 41,4%-uk pedig még könyvesboltban sem. Ugyanakkor legnagyobb arányban havonta többször járnak el olyan társasági helyekre, ahol személyesen találkozhatnak, együtt lehetnek, beszélgethetnek barátaikkal, ismerősikkel: kávézóba, presszóba 16,8% jár havonta többször, sörözőbe, kocsmába 17,3%. Ugyanakkor azt is láthatjuk, hogy mintegy egyötödük ilyen helyekre sem jár szinte

¹⁹ *p ≤ 0,005

soha (1. ábra). Jól bizonyítja e tevékenységek szocio-kulturális meghatározottságát, hogy az alsó társadalmi csoport legnagyobb része soha nem jár ilyen helyekre: operában 89%-uk, színházban 84%-uk, múzeumban, könyvesboltban 82%-uk, de kávézóban sem volt még 59%-uk, étteremben pedig 69%-uk. Amennyiben részt vesznek ilyen programokon a fiatalok, leginkább családtagjaikkal (minden második fiatal), illetve barátaikkal mennek (minden harmadik).

1. ábra. A magaskultúra-fogyasztás különböző formáira soha választ adó fiatalok aránya (%).

Forrás: Nyíregyháza Ifjúsága 2015

A kávézóba, sörözőbe, kocsmába járás csak akkor lehet fontos egy fiatal számára, ha van egy baráti társaság, akikkel össze tudnak ülni a fiatalok. Azt láthatjuk, hogy a fiatalok háromnegyedének van ilyen baráti társasága, egynegyedének viszont nincs. 23,6%-uk úgy nyilatkozott, hogy több törzshelye is van, ahol találkozik barátaival, 21,8%-nak egy ilyen törzshelye van, viszont a többségnek, 41,3%-nak nincs. Igazolódott, hogy a törzshelyek közül valóban valamilyen vendéglátó-ipari egység (kávézó, söröző, presszó, étterem) a legnépszerűbb (17,9% nevezte meg törzshelye helyszínéül), de a szabadtér (utca, tér, park, sportpálya) szintén népszerű gyülekezési, találkozási helyszín a fiatalok körében (15,78% nevezte meg ezeket törzshelyként). A baráti társaságok és törzshelyek szerepe csökken a kor előre haladtával: a legfiatalabbak 84,3%-nak, a 19-24 évesek 82,4%-nak, míg a 25-29 évesek 66,7%-ának van baráti köre. Ugyancsak a 15-18 éveseknek van a legnagyobb arányban egy vagy több törzshelye (55,2%), őket követik a 20-24 évesek (47,8%), s végül a

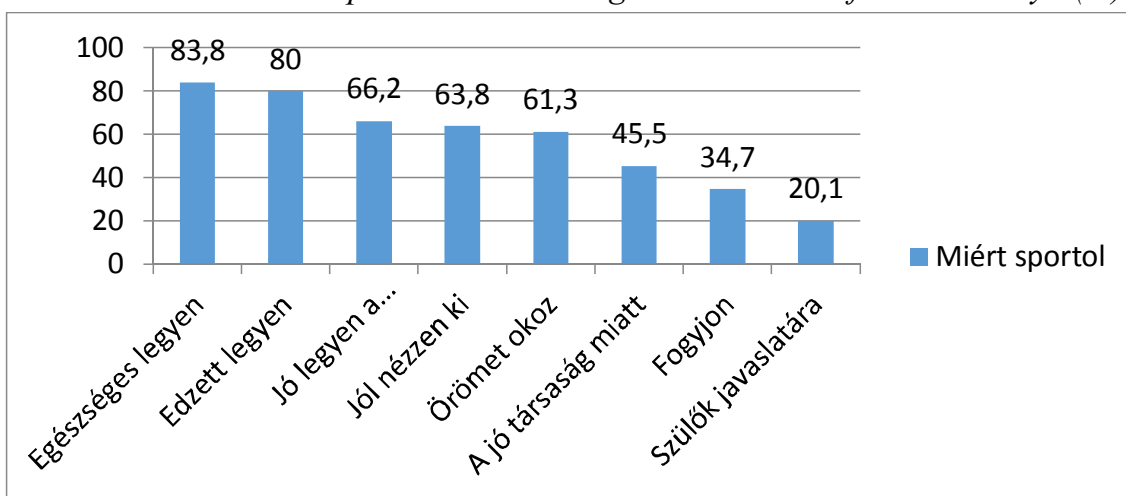
legidősebbek következnek (34%). Nemek tekintetében is szignifikáns különbségeket találunk: az országos trendektől eltérően a magányosak között felülreprezentáltak a férfiak (16%-nak nincs baráti köre a nők 14%-ával szemben), viszont minden második férfinak van egy vagy több törzshelye, míg a nők esetében 42% ez az arány. Az országos trendekhez hasonlóan a magányosak között a legkisebb arányban a jó anyagi körülmények között élők és a magas társadalmi státusban lévők (felsőközép) vannak, ugyanakkor nem a legszegényebbek, hanem a hónapról hónapra anyagi gondokkal küzdők és az önbesorolás alapján az alsóközép társadalmi státusban lévő fiatalok között vannak a legnagyobb arányban baráti társaságot nélkülözők.

Eddig már érintettünk néhány helyszínt, ami a fiatalok szabadidő-eltöltését jellemzi, most nézzük meg, melyek a legjellemzőbbek. Hétköznap a fiatalok 66%-a, hétvégén pedig 57,4%-a otthon tölti szabadidejét, ezt követi a barátoknál/rokonoknál való ottlét hétköznap és hétvégén is (14,% és 21,1%), a harmadik legnépszerűbb helyszín a bevásárlóközpont, de ezt is a válaszadók mindössze két százaléka említette. A sportpályák hétköznap a fiatalok 1,8%-ának, hétvégén 1,5%-ának nyújtanak lehetőséget a szabadidő eltöltésére. A fiatalok számára közösségi, művelődési térként működő klubok, kultúrházak szinte egyáltalán nem vonzzák őket (még az egy százalékot sem éri azok aránya, akik ilyenekben töltik szabadidejüket hétvégén vagy hétköznap).

A sportolást meghatározó tényezők

A következő fejezetben összefoglaljuk, hogy milyen sportolási szokások jellemzik a nyíregyházi fiatalokat, s milyen társadalmi tényezők befolyásolják leginkább a sportolást. A fiatalok mintegy fele (54,4%) válaszolta azt, hogy sportol a kötelező testnevelés órán kívül, ami lényegesen több, mint az országos minta (ez utóbbi esetben a fiatalok egyharmada válaszolt igennel). Azonban fontos megjegyeznünk mindkét vizsgálatra vonatkozóan, hogy mivel nem gyakoriságot kérdeztek, ezért nem tudjuk, hogy a sportolás mennyire rendszeres, így valóban elegendő-e az egészség hatékony megőrzéséhez. A legnépszerűbb sportágak az edzőteremben/kondiparkban való erősítő edzések, focizás, futás, biciklizés és aerobic jellegű mozgásformák. A sportoló fiatalok legnagyobb része azért sportol, hogy egészséges és edzett legyen (83,8% és 80%), de fontos a jó közérzet (66,2%) és az attraktív külső elérése (63,8%). Azonban az olyan külső motivációs tényezők nem gyakorolnak különösebb hatást a fizikai aktivitás végzésére, mint a szülői nyomás, hiszen a fiatalok alig húsz százaléka nyilatkozott úgy, hogy szülői javaslatra sportol. (2. ábra). Jól mutatja a sportolás társas jellegének fontosságát a fiatalok körében az a tény, hogy 57,8%-uk barátaival/családtagjaival sportol, míg egyedül mindössze minden harmadik fiatal (37,5%).

2. ábra. A különböző sportmotivációkra igennel válaszoló fiatalok aránya (%).

Forrás: Nyíregyháza Ifjúsága 2015

Megvizsgáltuk, mennyire elégedettek a megkérdezettek edzettségi szintjükkel, külsejükkel és közérzetükkel (1-től 5-ig tartó skálán), s kíváncsiak voltunk, vajon a sportolásnak van-e erre hatása. A fiatalok legnagyobb része (33,5%) elégedett is, meg nem is edzettségi szintjével, inkább elégedett külsejével (32,2%) és közérzetével (36,6%). Szignifikáns különbség van mindhárom területen a sportoló és nem sportoló fiatalok között, mindhárom téren elégedettebbek a sportolók: az edzettség terén 3,5 pontot értek el átlagosan, a nem sportolók pedig 2,9 pontot, a külső tekintetében a sportolók átlagpontszáma 3,5, a nem sportolóké 3,2, míg a közérzet kapcsán az előbbieké 3,9, az utóbbiaké pedig 3,5. Mindez pedig jól mutatja, hogy a sportolás nemcsak pozitív hatással van az egészségmegőrzésére, s számos betegség megelőzésében játszik fontos szerepet, hanem hozzájárul a fiatalok testi-lelki jóllétéhez, társas kapcsolathálójuk bővítéséhez és önbizalommal tölti el őket, mint azt már országos és regionális, fiatalok, egyetemisták, illetve középiskolások körében végzett vizsgálatok is igazolták (Kovács, 2014; 2015; Kovács és Perényi, 2014; Perényi, 2013; Pikó és Keresztes, 2007).

A tanulmány további részében arra keressük a választ, hogy milyen szocio-kulturális háttér jellemzi a nyíregyházi sportoló és nem sportoló fiatalokat. A korábbi országos ifjúságkutatásokkal és regionális hallgatói, középiskolás vizsgálatokkal (vö. Fábri, 2002; Perényi, 2011; 2013; Kovács, 2012a; 2013a; Fintor, 2014; 2015) összhangban azt láthatjuk, hogy a sportolás még mindig jellemzően maszkulin tevékenység: a férfiak 62,5%-a, a nők 47,4%-a sportol. A kor haladtával csökken a sportoló fiatalok aránya: a legfiatalabbak körében igen magas, 74,2% ez az arány, az iskola befejezése azonban egy erőteljes törésvonalat jelent, hisz mintegy 30%-kal kevesebb sportoló fiatal van a 19-24 évesek között, a következő korcsoportban viszont már csak két százalékkal csökken az arány. Az anyagi és a társadalmi

státuszuknak is fontos befolyásoló ereje van a fiatalok sportolásában: a legjobb anyagi és társadalmi helyzetben lévők között találhatjuk meg a legtöbb sportoló fiatalot, s ezek csökkenésével a sportolók aránya is csökken. Ez alól kivételt képez a nélkülözések között élők csoportja, ahol fele-fele arányban vannak sportoló és nem sportoló fiatalok, de ez mindössze 9-9 főt jelent. Hasonlóképpen az alacsony elemszám okozza, hogy nem a legalsó társadalmi csoportban van a legkevesebb sportoló, s a legfelsőben a legtöbb. A munkaerő-piaci státusz is jelentősen befolyásolja a sportolást: mint az korábban igazolódott, a tanulói státusz kedvez leginkább a testedzés végzésének, lényegesen kevesebb sportoló van a dolgozók, s legkevesebb az inaktívak körében (3. táblázat). A szülők iskolai végzettségének mint kulturális tőkének nincs differenciáló ereje.

3. táblázat. A sportoló és nem sportoló fiatalok aránya a társadalmi háttérváltozók mentén (%).

		Sportol	Nem sportol	N
Nem*	Férfi	62,5	37,5	638
	Nő	47,4	52,6	
Korcsoport*	15-18	74,2	25,8	634
	19-24	45,1	54,9	
	25-29	43,1	56,9	
Szubjektív anyagi helyzet*	Gondok nélkül élnek	58	42	561
	Beosztással jól kijönnek	59,8	40,2	
	Éppen, hogy kijönnek	44,2	55,8	
	Hónapról hónapra anyagi gondjaik vannak	28,3	71,7	
	Néklözések között élnek	50	50	
Társadalmi csoport*	Alsó	40	60	511
	Alsóközép	38,5	61,5	
	Közép	57,3	42,7	
	Felsőközép	72,7	27,3	
	Felső	58,3	41,7	
Munkaerő-piaci státusz*	Tanul	62,4	37,6	644
	Dolgozik	48,7	51,3	
	Inaktív	27,5	72,5	

Forrás: Nyíregyháza Ifjúsága 2015²⁰

²⁰ *p≤ 0,005

A továbbiakban azt vizsgáljuk meg, hogy a fent bemutatott összefüggések vajon akkor is fennállnak-e, ha az összes magyarázó változót bevonjuk egy logisztikus regressziós modellbe. Kérdés, vajon melyik tényezőnek van hatása arra, hogy egy nyíregyházi fiatal sportolóvá váljon. A logisztikus regresszió eredményei azt mutatják, hogy minden társadalmi háttérváltozó bevonásával a munkaerő-piaci státusznak nincs hatása arra, hogy egy fiatal sportoló legyen, de a szocio-kulturális háttérnek igen, tehát azt láthatjuk, hogy a sporttevékenység elsősorban társadalmilag determinált a fiatalok körében. Korábbi, a régió hallgatói körében végzett vizsgálatokban is igazolódott, hogy még az egyetemisták körében is (akik viszonylag jobb társadalmi háttérrel jellemezhetők, mint az átlagpopuláció) a sportolás elsősorban a jobb szocio-kulturális háttérrel jellemezhető hallgatók által preferált szabadidős tevékenység (Bocsi, 2014; Kovács, 2012b). A férfiaknak kétszer, a legfiatalabb korosztálynak pedig 2,7-szer nagyobb az esélye, hogy sportolóvá váljon, mit a nőknek és az idősebbeknek, s ez, mint láthatjuk független attól, hogy egy fiatal tanul, vagy dolgozik-e. Sokkal inkább függ attól, milyen társadalmi csoporthoz tartozik és szubjektív anyagi helyzetben van: a közép-, vagy felső társadalmi csoport tagjainak 1,6-szor, a megfelelő anyagi körülmények között élőknek majd' kétszer nagyobb az esélyük, hogy sportoljanak, mint az alsó társadalmi csoport tagjainak és az anyagi gondokkal küzdőknek. A gazdasági és társadalmi háttér befolyásoló ereje tehát felülírja a tanulói vagy éppen dolgozói státusz szerepét (4. táblázat). A munkaerő-piaci státusz hatásán kívül minden összefüggés egybeesik az Ifjúság 2000 - 2008 adatok eredményeivel (vö. Perényi, 2011).

4. táblázat. A sportolást valószínűsítő társadalmi háttérváltozók
(logisztikus regressziós együtthatók).

	Exp B.
Nem (férfi 1, nő 2)	2,036*
Tanul (igen 1, nem 2)	1,368
Dolgozik (igen 1, nem 2)	1,254
15-19 évesek (igen 1, nem 2)	2,747*
20-24 évesek (igen 1, nem 2)	1,145
Szubjektív anyagi helyzet (gondok nélkül élnek, beosztással jól kijönnek, éppen, hogy kijönnek 1, hónapról hónapra anyagi gondjaik vannak, nélkülözések között élnek 0)	1,938*
Társadalmi státusz (felső, felsőközép, közép 1, alsóközép, alsó 0)	1,625*
Constant	0,181*

Forrás: Nyíregyháza Ifjúsága 2015.²¹

²¹ * $p \leq 0,005$

Összegzés és javaslatok

Tanulmányunkban arra vállalkoztunk, hogy feltárjuk a nyíregyházi fiatalok szabadidős tevékenységének és sportolási szokásainak mintázatát, s megvizsgáljuk az ezeket befolyásoló társadalmi tényezőket. A kérdőíves kutatás során összesen 733 nyíregyházi 15 és 29 év közötti fiatal megkérdezésére került sor. Bár az iskoláskorúak almintája reprezentatív volt, összességében azonban a teljes minta nem az, ezért a kapott adatok nem általánosíthatók a város teljes ifjúságára. Eredményeink összhangban állnak az országos ifjúságkutatás eredményeivel a szabadidős preferenciák tekintetében: a nyíregyházi fiatalokra is elsősorban otthoni, passzív, rekreatív, digitális közegben zajló szabadidő-eltöltés jellemzi. Amennyiben kimozdulnak otthonról, szabadidejüket leginkább barátaikkal töltik. A fiatalokat megszólító szabadidős programok elsősorban interneten, közösségi oldalak segítségével érhetik el őket, a rendezvények helyszínéül pedig elsősorban kávézók, sörözők, kocsmák, másodsorban plázák és sportpályák, szabadtéri helyszínek lehetségesek. Mindenképpen fontosak a baráti társaságoknak, közösségeknek szervezett programok, rajtuk keresztül lehet több fiatalot elérni és aktivizálni. A magaskultúra-fogyasztás szinte egyáltalán nem jellemzi a fiatalokat, de ez nemcsak korosztályi sajátosság, hanem sokkal inkább szocio-kulturális: a fiatalok olyan családi milióból érkeznek, ahol a kultúra ilyen szintű fogyasztása sokszor ismeretlen, ezért megismertetésük az ilyen típusú programok szervezésével és ingyenes biztosításával közelebb hozhatja a fiatalokat a kultúrafogyasztás eme szegmenséhez.

A fiatalok sportolását vizsgálva azt láthatjuk, hogy lényegesen többen sportolnak bevallásuk szerint, mint az országos mintában (több mint a felük), azonban ennek társadalmi, demográfiai meghatározottsága nagyon erőteljes az elemzések eredményei szerint. A férfiak és fiatalok (15-18 évesek) dominanciája a legerőteljesebb a sportolók körében, így mindenképpen fontosak azok a programok, amelyek a nőket is meg tudják szólítani, s az iskolát már befejezők számára is elérhetőek, be tudják építeni napirendjükbe. Ebben szerepet kell vállalni a különböző oktatási (elsősorban felsőoktatási) intézményeknek, melyek keretében a 20-24 évesek meghatározó része tanul Nyíregyházán, illetve szorgalmazni kellene a munkahelyek számára a sportolási lehetőségek, kedvezmények biztosítását alkalmazottjaik számára. Tekintettel kell lenni az anyagi és társadalmi háttér különbségekre is e programok tervezésekor és szervezésekor, ugyanis az anyagi és esetleges kulturális hátrányok akadályai lehetnek annak, hogy egy fiatal rendszeres testmozgást végezzen a városban. A sporttevékenységek társas jellegének figyelembe vételével fontos olyan programokat szervezni, amelyeken családi, baráti társaságok együtt vehetnek részt, szerezhetnek közös élményeket, ezzel további motivációs erőt adva a sporttevékenységek rendszeres folytatásához.

Korábbi kutatási eredmények igazolták a sportolás, mint védőfaktor szerepét számos egészség rizikó-magatartással szemben (dohányzás, alkohol- és drog-fogyasztás, depresszió) (vö. Pikó és Keresztes, 2007; Mikulán és mtr sai, Kovács, 2012c; Kovács, 2013b), így a rendszeres fizikai aktivitást igénylő sportprogramok nemcsak az egészség megőrzésében és fejlesztésében játszhat fontos szerepet, hanem a káros szokások leküzdésében, megelőzésében is a fiatalok körében. Erre régióinkban különösen nagy szükség van, hiszen a kutatás eredményeiből azt láthatjuk, a nyíregyházi fiatalok számos kockázati tényező esetében veszélyeztetettebbek, mint az országos átlag (Hüse, 2016). A fiatalok igényeinek megfelelő szabadidős, illetve sportprogramok, s az ezekhez szükséges infrastruktúra megteremtése a fent bemutatott előnyök mellett hozzájárulhatnak az elvándorlás csökkenéséhez, s ahhoz, hogy jól érezzék magukat városunkban, hiszen azt láthatjuk, hogy döntéseikben, jövőterveikben fontos szerepet játszik a városi szolgáltatások minősége, a település fejlődése és a városkép (Patyán és Huszti, 2016).

Felhasznált irodalom

- 1.) Bauer B., Tibori T. (2002): Az ifjúság viszonya a kultúrához. In Bauer B., Szabó A., Laki L. (szerk.): *Ifjúság 2000 Tanulmányok I.* Nemzeti Ifjúságkutató Intézet, Budapest. 173-194.
- 2.) Bocsi, V. (2009): Az idősociológia pedagógiai vonatkozásairól. *Új Pedagógiai Szemle*, 2009 áprilisi sz. Forrás: <http://www.ofi.hu/tudastar/bocsi-veronika>. utolsó látogatás: 2011. 04. 14.
- 3.) Bocsi V. (2013): Az idő a campusokon. Szeged, Belvedere Meridionale
- 4.) Bocsi V. (2014): A sport szerepe a hallgatói életmódban. In Lácza M. (szerk.): *Társadalomtudományi dimenziók az oktatásban.* Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó. 273-292
- 5.) Bukodi E. (2001): Társadalmi jelzőszámok. *Szociológiai Szemle* 2: 35-57.
- 6.) Csákó M. (2004): Ifjúság egy áttagolódo társadalomban. In Gábor K., Jancsák Cs. (szerk.): *Ifjúsági korszakváltás. Ifjúság az új évezredben.* Belvedere Meridionale, Szeged. 11-14.
- 7.) Dumazedier, J. (1976): A szabadidő kulturális forradalma és a permanens nevelés az ipari társadalmakban. In Falussy, B. (szerk.): *A szabadidő szociológiája.* Gondolat Kiadó, Budapest. 179-198.
- 8.) Fábri, I. (2002): A sport, mint a fiatal korosztályok életmódjának meghatározó eleme. In Bauer B., Szabó A., Laki L. (szerk.): *Ifjúság 2000 Tanulmányok I.* Nemzeti Ifjúságkutató Intézet, Budapest. 159-171.
- 9.) Falussy, B. (1995): Társadalmi idő – szabadidő. In Tibori, T (szerk.): „*Társadalmi idő – Szabadidő*”. *A szabadidő új problémái a mai társadalomban.* Magyar Szabadidő Társaság, Budapest. 73-76.
- 10.) Fintor, G. (2014). A sportolást befolyásoló tényezők általános iskolásoknál. *Educatio* 2: 205-311.

- 11.) Fintor G. J. (2015): Everyday Physical Activity of Students in Nyíregyháza. *Practice and Theory in Systems of Education* 2: 115-130.
- 12.) Fónai M., Márton S. (2011): Azonosságok és különbségek az egyetemi hallgatók életmódjában. In Kozma T, Perjés I. (szerk.): *Új kutatások a neveléstudományokban. Törekvések és lehetőségek a 21. század elején*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 133-144.
- 13.) Huszti É. (2014): Társas kapcsolatok Nyíregyházán. *Acta Medicinae et Sociologica* 5: 143-164.
- 14.) Huszti É., Takács P. (2016): Médiahasználat a nyíregyházi ifjúság (15-29 évesek) körében. Új eszközök – új generáció? *Acta Medicinae et Sociologica* Vol. 7. No. 20-21: 82-111. oldal
- 15.) Huszti É., Takács P., Hüse L. (2016): A „Nyíregyháza Ifjúsága 2015” kutatás módszertana. *Acta Medicinae et Sociologica* Vol. 7. No. 20-21: 211-218. oldal
- 16.) Hüse L. (2016): A fiatalok rizikómagatartása Nyíregyházán. *Acta Medicinae et Sociologica* Vol. 7. No. 20-21: 131-153. oldal
- 17.) Gábor, K., Jancsák, Cs. (2004): *Ifjúsági korszakváltás. Ifjúság az új évezredben*. Belvedere Kiadó, Szeged
- 18.) Kovács K. (2012a): The role and importance of sport in students’ lives at the University of Debrecen. *Hungarian Educational Research Journal* (2) 1. <http://herj.hu/2012/03/kovacs-klara-a-sport-helye-es-szerepe-a-debreceni-egyetemistak-eleteben/> DOI: 10.5911/HERJ2012.02.03
- 19.) Kovács K. (2012b): Szabadidő és Sport a Debreceni Egyetemen. In Dusa Á. R., Kovács K., Nyüsti Sz., Márkus Zs., Sörös A. (szerk.): *Egyetemi élethelyzetek. Ifjúságszociológiai tanulmányok II*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen. 209-232.
- 20.) Kovács K. (2012c): Egyetemisták és káros szenvedélyek. Rizikó- és védőfaktorok a debreceni egyetemisták egészségmagatartásában. In Dusa Á. R., Kovács K., Nyüsti Sz., Márkus Zs., Sörös A. (szerk.): *Egyetemi élethelyzetek. Ifjúságszociológiai tanulmányok II*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen. 145-164.
- 21.) Kovács K. (2013a): Bourdieu, Hradil és Bandura elméleteinek vizsgálata a sportra vonatkozóan. A társadalmi, környezeti és egyéni tényezők hatása a partiumi régió hallgatóinak sportolására. *Társadalomkutatás* 2: 175-193.
- 22.) Kovács Klára (2013b): A sportoló közösségekhez tartozás mint társadalmi védőfaktor. *Educatio* 2: 264-270.
- 23.) Kovács K. (2014): Boldogító mozgás. A sportolás hatása a partiumi hallgatók szubjektív jóllétére, lelki edzettségére és egészségének önértékelésére. *Kapocs* 2: 2-13.
- 24.) Kovács K. (2015): *A sportolás, mint támogató faktor a felsőoktatásban*. CHERD-H, Debrecen
- 25.) Kovács K., Perényi Sz. (2014): A sportolás és egészség. Kapcsolatok a fiatalok fizikai, mentális és szociális jóllétének szubjektív szintjével. In Nagy Á., Székely L. (szerk.): *Másodkézből. Magyar Ifjúság 2012*. Kutatópont, Budapest. 245-262.
- 26.) Mikulán R., Keresztes N., Pikó B. (2010): A sport, mint védőfaktor: fizikai aktivitás, egészség, káros szenvedélyek. In Pikó B. (szerk.) *Védőfaktorok nyomában. A káros*

- szenvedélyek megelőzése és egészségfejlesztés serdülőkorban. L'Harmattan – Nemzeti Drogmegelőzési Intézet, Budapest. 115–130.
- 27.) Nagy Á. (2013): Szabadidős tervek és tevékenységek. In Székely L. (szerk.): *Magyar Ifjúság 2012*. Kutatópont, Budapest. 211-228.
- 28.) Patyán L., Huszti É. (2016): Közéleti aktivitás, helyi közösségről alkotott vélekedések és intergenerációs kapcsolatok a nyíregyházi ifjúság körében. *Acta Medicinae et Sociologica* Vol. 7. No. 20-21: 197-210. oldal.
- 29.) Perényi Sz. (2011): Sportolási szokások – Sportolási esélyek és változástrendek. In Bauer B., Szabó A, (szerk.): *Arctalan (?) nemzedék. Ifjúság 2000-2010*. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, Budapest. 159-184.
- 30.) Perényi Sz. (2013): Alacsonyan stagnáló mozgástrend: a fizikai inaktivitás újratermelődése. In Székely L. (szerk.): *Magyar Ifjúság 2012*. Kutatópont, Budapest. 229-249.
- 31.) Pikó, B. (2005): Középiskolás fiatalok szabadidő-struktúrája, értékattitűdjei és egészségmagatartása. *Szociológiai Szemle* 2: 88-99
- 32.) Pikó B., Keresztes N, (2007): *Sport, lélek, egészség*. Akadémiai Kiadó, Budapest
- 33.) R. Fedor A. (2016): Családalapítás és gyermekvállalás a fiatalok körében. *Acta Medicinae et Sociologica* Vol. 7. No. 20-21: 11-28. oldal
- 34.) Szabó, A., Bauer, B. (2009): *Ifjúság 2008. Gyorsjelentés*. Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet, Budapest.
- 35.) Szalai, S. (1976): A szabadidő problémái a különböző társadalmi berendezkedésű országokban. In Falussy, B. (szerk.): *A szabadidő szociológiája*. Gondolat Kiadó, Budapest. 171-178.
- 36.) Szántó, M. (1976): Szabadidő és életmód. In Falussy, B. (szerk.): *A szabadidő szociológiája*. Gondolat Kiadó, Budapest. 281-291.
- 37.) Takács P., Huszti É. (2016): A Nyíregyházán élő fiatalok életkörülményei a „Nyíregyháza Ifjúsága 2015” kutatás adatai alapján. *Acta Medicinae et Sociologica* Vol. 7. No. 20-21: 169-196. oldal
- 38.) Vaskovics, L. (2000): A posztadoleszcencia szociológiai elmélete. *Szociológiai Szemle* 4: 3-20.
- 39.) Zborovszkij, H. J. (1976): A szabadidő mint szociológiai kategória. In Falussy, B. (szerk.): *A szabadidő szociológiája*. Gondolat Kiadó, Budapest. 17-49.

A szerző

Kovács Klára PhD senior kutató, Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ (CHERD-H) tanársegéd, Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar, Gerontológia Tanszék, 4400 Nyíregyháza, Sóstói út 2-4.

kovacs.klara@foh.unideb.hu